

MIKKELIN HIIPPAKUNNAN PIISPA

Mikkeli 15.5.2020

Hyvät kirkkoherrat

Viikoittaisista raporteista on käynyt ilmi, että seurakunnissa on suuri tiedon tarve kesäaikaa koskevista ohjeista. Sekä kirkkohallituksessa että tuomiokapitulissa on työskennelty aktiivisesti ohjeistuksen laatimiseksi. Yhteistyö viranomaisten kanssa on toiminut hyvin. Valitettavasti kuitenkin ohjeistusten laatiminen vie aikansa, koska on odotettava toimivaltaisten viranomaisten päätöksiä. Kiitos kärsivällisyydestänne!

Kokoontumisrajoitusten hallitusta ja asteittaisesta purkamisesta on seurauksia seurakuntaelämään. Erityisen paljon avoimia kysymyksiä liittyy jumalanpalveluksiin ja kirkollisiin toimituksiin liittyviin henkilömäärärajoituksiin. Lisäohjeistusta annetaan näiltä näkymin ensi viikolla.

Tässä kirjeessä on tarkempia ohjeita ehtoollisenviettoon ja kolehteihin 1.6.2020 lukien. Lisäksi kirjeessä on informaatiota perheneuvonnasta, tukiaineistoa rippikoulujen ja leirien turvallisuusjärjestelyihin sekä tietoa seurakuntien kokemuksista koronakriisistä.

1. Ehtoollisen viettäminen koronavirusrajoitusten asteittaisen purkamisen aikana

Ehtoollisen vietto on hengellisen elämän keskus. Siksi on suuri ilo, että 1.6.2020 alkaen voidaan palata viettämään ehtoollista yhdessä kirkkotilassa olevan seurakunnan läsnä ollessa. Jotta seurakuntalaiset voivat nauttia sakramentin turvallisesti ja jotta papit voivat toimittaa ehtoollisen vapautuneesti, on tärkeää tehdä se oikein myös terveydellisestä näkökulmasta.

Yleisiä ehtoollisen toimittamista koskevia periaatteita:

1. Ehtoollinen tulee toimittaa *oikein* eli teologisesti asianmukaisesti.
2. Ehtoollinen tulee toimittaa *puhtaasti* eli hygienian kannalta asianmukaisesti.
3. Pyrkimys viettää ehtoollista puhtaasti on *kaikenkattava*. Se ei voi olla vain poikkeusoloja koskeva erikoisuus, vaan koskee kaikkia aikoja ja paikkoja.
4. Ehtoollisen puhtautta koskevien käytäntöjen täytyy olla *kulutusta kestäviä*: poikkeuksiksi tarkoitetut muutokset voivat kestää pitkään. Mitä pidempään aiemmin poikkeuksina pidetyt käytännöt ovat voimassa, sen helpommin ne alkavat vakiintua pysyviksi ja muuttua "uudeksi normaaliksi".

5. Ehtoolliskäytäntöjen täytyy olla *realistisia*, käytännön elämässä mahdollisia, vaikka riittävästä hygieniastasosta pidetään kiinni.

Seurakuntien ehtoollisen vietossa noudatetaan Mikkelin hiippakunnassa 1.6.2020 alkaen seuraavia hygieniaperiaatteita:

Terveys: Pappi ja muut jumalanpalveluksen toimittajat tulevat töihin vain ja ainoastaan terveinä. Tämä on tärkein varotoimi. Se tarkoittaa sitä, että työntekijällä ei saa olla COVID-19 infektion oireita (nuha, yskä, kurkkukipu, hengenahdistus, lihaskivut, kuume, pahoinvointi, ripuli).

Turvaväli: Kirkon sisäänkäyntiin on asetettu seurakuntalaisille tarkoitettu käsien desinfiointipiste sekä asianmukainen ohje turvavälejä sekä yskimis- ja aivastushygieniaa varten. Seurakuntalaiset ohjataan istumaan riittävän väljästi niin, että turvaväli on vähintään 1-2 metriä. Tämä ei koske saman perheen jäseniä.

Käsihygienia: Pappi ja kaikki ehtoollisen jakamisessa avustavat pesevät välittömästi ennen jumalanpalveluksen alkua kätensä huolellisesti saippualla ja lämpimällä vedellä. Uhrivierien aikana, ennen ehtoollispöydän valmistamista, liturgina toimiva pappi puhdistaa kätensä huolellisesti ja näkyvällä tavalla desinfiointiaineella. Tämän jälkeen hän ei saa koskettaa kasvojen aluetta. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, kädet desinfioidaan uudelleen. Kaikki ehtoollisen jakamisessa avustavat desinfioidaan kätensä alttarille tullessaan.

Ehtoollisen jakaminen: Seurakuntalaiset tulevat ehtoollispöytänsä yksitellen tai perhekunnittain, polvistuvat, nauttivat sakramentin ja poistuvat siten, ettei kuoriosaan synny ruuhkaa. Suntio tai muu sopiva henkilö voi tarvittaessa kohteliaasti ohjata seurakuntalaisia osallistumaan ehtoolliselle eri vuoroissa osasto tai penkkirivi kerrallaan. Riskienhallinnan kannalta ei ole olennaista merkitystä, vaikka turvaväli alittuisi hetkellisesti esimerkiksi ohikuljettaessa. Seurakuntalaisilla tulee olla mahdollisuus desinfioida kätensä.

Ehtoollisleipä jaetaan ehtoollisvieraan käteen tavanomaiseen tapaan. Jakamisessa leipä asetetaan ”pitkällä kädellä” seurakuntalaisen maljan muotoon asetetulle kämmenelle niin, että käsien koskettamista vältetään. Ehtoollisviini jaetaan maljasta seurakuntalaisen kädessä olevaan yksityispikariin.

Leivän ja viinin jakamisessa on vältettävä käsikosketusta jakajan ja ehtoollisvieraan välillä. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, jakaja voi uusia desinfiointin. Jakosanat lausutaan normaalisti. Jakosanat ovat lyhyet eikä merkittävää altistusta tapahdu, vaikka jakaja olisi oireeton taudinkantaja.

Tarvittaessa, varsinkin jos kuoriosassa on ahdas, ehtoollinen voidaan jakaa ja ottaa vastaan myös seisten: pappi asettuu sopivaan kohtaan kuoriosassa ja seurakuntalaiset saapuvat ehtoolliselle väljässä jonossa. Tällöin turvavälejä on helpompi pitää yllä. Ehtoollisen jakopisteitä voidaan sijoittaa eri puolille kirkkotilaa. Papin ja ehtoolliselle osallistujan väliin on mahdollista asettaa pöytä, jolloin riittävä väli syntyy luonnostaan.

Liturgin tulee antaa seurakuntalaisille käytännön ohjeet ennen ehtoollisen jakamista.

Teologisista syistä ei tule käyttää tapaa, jossa seurakuntalainen nauttii leipää ja viiniä kotona rinnakkaisena tapahtumana kirkossa tapahtuvalle oikealle ehtoollisen vietolle. Viiniä ei annostella yksityispikareihin etukäteen.

Hygieniasyistä ei tule käyttää leivän ja viinin jakamista intinktiona (kastamalla ehtoollisleipä maljaan), ei varsinkaan suoraan ehtoollisvieraan suuhun, koska tällöin kosketuksen välttäminen on vaikeaa. Suositeltavaa ei myöskään ole leivän jakaminen pateenilta niin, että jokainen ottaa leivän itse ja jakaa pateenin eteenpäin.

Ehtoolliselle voi tulla myös lapsia ja aikuisia, jotka pyytävät sakramentin nauttimisen sijasta siunaamista. Ehtoollispöydässä siunattaessa tulee välttää siunattavan pään ja kasvojen kosketamista.

Koronavirukset leviävät pääasiassa pisaroiden välityksellä. Pisaratartunnan mahdollisuutta torjutaan huolehtimalla turvaväleistä. Pintojen osuus viruksen leviämisessä on mahdollinen, mutta se ei ole merkittävä. Siksi kirkossa olevia virsikirjoja voidaan käyttää. Mikäli virsikirjoja käytetään uudestaan saman päivän aikana, suositellaan niiden pyyhkimistä puhdistusaineella. Seurakuntalaisille voidaan jakaa myös erillinen messusävelmät ja virret sisältävä käsiohjelma. Seurakuntalaisia voi opastaa etsimään virret matkapuhelimen välityksellä.

Jumalanpalveluksessa kiitetään Jumalaa ja turvaudutaan hänen armoonsa. Ehtoollisen vietossa erilaiset puhtautta koskevat käytännöt tulee toteuttaa mahdollisimman luontevasti niin, että varsinainen huomio voi keskittyä itse jumalanpalveluksen sisältöön.

Tämä ohje on valmisteltu yhteistoiminnassa terveysviranomaisten kanssa.

2. Kolehtiohje 1.6.2020 lukien

Vallitsevissa poikkeusoloissa jumalanpalveluksissa saa olla 1.6.2020 lähtien paikalla rajoitettu määrä seurakuntalaisia. Kolehti kerätään paikalla olijoiden kesken. Rahankeräyslain mukaan kolehdin keräämisen ja mahdollisen sähköisellä välineellä tehdyn kolehtilahjoituksen on tapahduttava seurakunnallisen tilaisuuden aikana ja siihen voivat osallistua vain paikalla olevat. Kirkkokolehteja ei voida kerätä verkon välityksellä tilaisuutta seuraavilta.

Kolehdit kerätään kolehtisuunnitelman mukaisesti. Verkossa lähetettävässä jumalanpalveluksessa voidaan kertoa, minkä tahon hyväksi kolehti kirkossa kerätään. On syytä todeta, että jumalanpalvelusta muualla seuraavat eivät voi osallistua kolehtiin. Jos kolehdin saavalla järjestöllä on rahankeräyslupa, verkkolähetyksessä voidaan mainita, että järjestölle voi lahjoittaa sen rahankeräyslupan puitteissa. Jos kolehtikohteella ei ole keräyslupaa, verkkolähetyksessä ei voida mainita lahjoittamismahdollisuudesta. Vastuu keräyslupan tarkastamisesta on seurakunnalla.

Kolehdin keräämisessä ja käsittelyssä tulee pyrkiä mahdollisimman hyvään hygieenisyyteen. Esimerkiksi kolehtihaavin kierrättäminen kädestä käteen ei tule kysymykseen, vaan kirkkotilasta riippuen on käytettävä pitkävärtistä kolehtihaavia tai järjestettävä erillisiä keräyspisteitä. Suojakäsineiden käyttö kolehtia käsiteltäessä on suositeltavaa.

Edellä oleva kolehtiohje on julkaistu myös Sakastissa ja evl.plus -sivustolla.

3. Tukiaineistoa rippikoulujen ja leirien turvallisuusjärjestelyihin

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus ovat julkaisseet 12.5.2020 uusia ohjeita, jotka koskevat lukio-opetusta, ammatillista koulutusta, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja sekä vapaata sivistystyötä. Myös varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevaa ohjeistusta on yhdenmukaistettu osittain niitä vastaaviksi.

Uusista ohjeista voi olla apua pohdittaessa esimerkiksi alkukesän päivärippikoulujen turvallisuusjärjestelyjä. Ohjeissa otetaan kantaa myös oppilasarjoissa majoittumiseen.

Linkki: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ohjeita-tueksi-lahiopetuksen-turvalliseen-jarjestamiseen-ja-tilojen-kayttoon

4. Perheneuvonta 1.6.2020 lukien

Kirkkohallitus suosittelee paluuta asteittaiseen ja hallittuun kasvokkain tapahtuvaan perheneuvontaan 1.6.2020 alkaen videovälitteisen ja puhelimitse tapahtuvan perheneuvonnan rinnalle. Työskentelytavan valinnassa on lähdettävä asiakkaan tarpeista ja hänen oikeudestaan saada hänelle sopivinta hoitoa tilanteeseensa.

Toimintaohje on liitteenä. Se on julkaistu myös perheneuvonnan Teams-ryhmässä. Tässä se toimitetaan erityisesti työnantajanäkökulmasta tiedoksi seurakuntiin ja seurakuntayhtymiin.

5. Seurakuntien kokemukset koronakriisistä

Kirkon tutkimuskeskus on toteuttanut tutkimuksen, joka käsittelee seurakuntien kokemuksia koronakriisistä. Kysely pohjautuu noin 300 seurakunnan työntekijän ja luottamushenkilön vastaukseen.

Kyselyssä kävi ilmi muun muassa, että seurakunnat reagoivat nopeasti koronakriisiin. Jo kriisin ensimmäisten viikkojen aikana seurakunnat siirsivät toimintaansa verkkoon ja lisäsivät keskusteluapua sekä ruokakassien jakelua. Kyselyn perusteella kirkon työntekijät ja luottamushenkilöt arvioivat tulevaisuuden haasteina ensisijaisesti perheiden selviämiseen liittyvät teemat sekä erilaiset talouteen liittyvät haasteet. Seurakuntien omassa toiminnassa huolta herätti ennen muuta diakoniatyön tuleva työmäärä. Omassa työsuhteessa osaa huoletti töiden loppuminen, toisia taas jaksaminen lisääntyneen työkuorman alla. Tutkimusraportti on liitteenä.

Itä-Suomen yliopistossa on aloitettu kansainvälinen tutkimushanke, joka selvittää kriisin vaikutuksia suomalaisiin. Osana tutkimusta yliopistossa suunnitellaan myös hiippakuntiin suuntautuvaa tutkimusta, joka käsittelee ennen muuta työntekijöiden jaksamista.

* * *

Seurakunnista saamissani viikkoraporteissa näkyy aiempaa selvemmin työntekijöiden väsyminen ja uupuminen poikkeustilanteeseen sekä monenlainen huoli tulevasta. Tämä kaikki on hyvin ymmärrettävää. Kriisiajan pitkittyessä epävarmuus syö voimia.

Kiitän lämpimästi seurakuntien työntekijöitä poikkeusolojen aikana tehdystä työstä. Rohkaisekoon teitä apostoli Paavalin kehoitus, jonka hän kirjoitti Filippin seurakunnalle poikkeusoloista vankilasta: "Älkää olko mistään huolissanne, vaan saattakaa aina se, mitä tarvitsette, rukoillen, anoen ja kiittäen Jumalan tietoon. Silloin Jumalan rauha, joka ylittää kaiken ymmärryksen, varjelee teidän sydämenne ja ajatuksenne, niin että pysytte Kristuksessa Jeesuksessa." (Fil. 4:6-7).

Teitä lämmöllä muistaen ja hyvän Jumalan siunausta rukoillen

Seppo Häkkinen